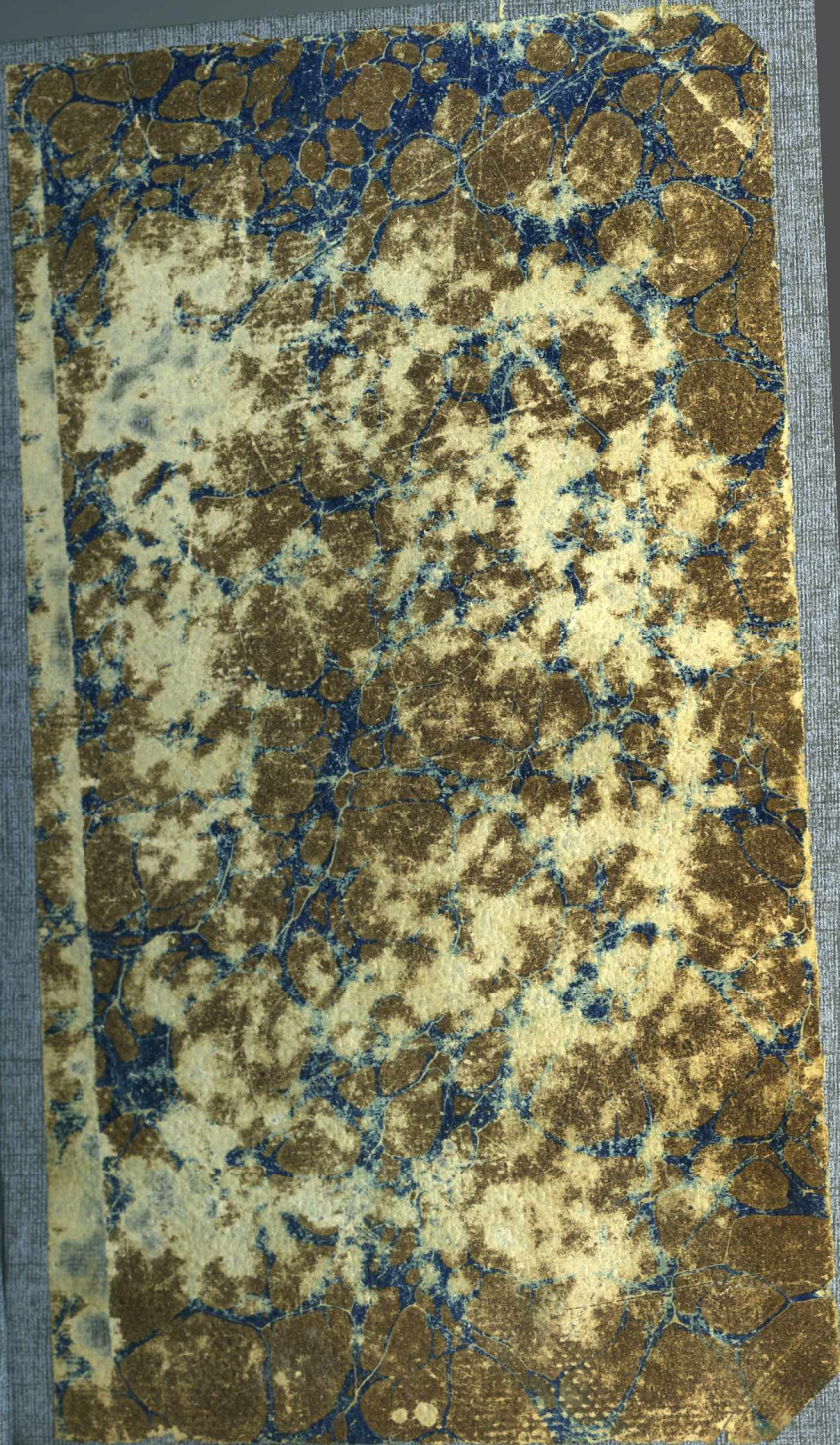

Politikai
röpiratok.

104.

3.
DE BALLAGI GÉZA.

Teleky László utolsó műve.

(Beszéd-töredék).

Helyzetünket kívánom constatirozni. S ezt reménylem senki sem veendi nekem rossz néven. Tudom, hogy a ki, mint én hosszú száműzetés után került vissza honába, könnyen eshetik azon gyanuba, hogy egykori külföldi helyzetét összetéveszti jelen honi állásával. Azon leszek, hogy ily gyanuba ne essem s szólva multról, jelenről, szólva belföldi és külföldi viszonyokról, szem előtt tartandom mindig, hogy csak egy alap lehet itt mindnyájunkra nézve általánosan egyesítő s egyedüli biztos, a törvényes. Országgyűlésünk első lényeges teendőjéről levén szó, lehetlen nem vetnünk egy tekintet azon hatalomra, melylyel szemben állunk. Itéljük meg tette után. Mindenki tudja, mi 1848-tól fogva egész mostanig történt.

Azt a véres harcztot hazánk ősi alkotmánya, annyi királyi helybenhagyással s esküvel szentesített törvényei ellen — melyben ő volt a támadó.

Tudja az idegen hatalmassággali szövethatározását hazánk ellen, a haza önállóságáért, törvényeiért küzdött honfitársaink sorsát.

Tudja annyi feledhetetlen dicső vértanu sorsát! annyiét, ki számos évig tartó börtönnel — száműzetéssel — vagyon vesztéssel lakolt s lakol hona iránti hűségéért önkényszabta rendeletek, jogi szempontból teljesen semmi eljárás és ítélet folytán.

Tudja egyfelől azt a sok ontott vért koholt felségsértési bűnért, másfelől pedig ezzel merő ellentétben a követelt s gyakorlott hódoltatói jogot ugyanegy hatalom részéről.

Tekintve pedig az egész hazát, mindenki tudja legszentebb jogainak lábbal tiprását, szétdarabolását, nemcsak minden önállóságának megszüntetését, minden törvényeinek felforgatását, hanem teljes megsemmisítésének hirdetését s munkába vételét, megsemmisítésének a concordatum nevében, megsemmisítését — új találmány — az osztrák birodalmi épség nevében, megsemmisítését a germanisatio nevében, tudja az országnak, mindennemű, hazánkban ismeretlen önkényszabta direct és indirect adó legtűrhetlenebb s utáltabb

nemei, monopoliumpok általi tulterheltetését s kizsákmányoltatását.

1860-ban pedig látunk egy ugynevezett új aerát kezdődni, melynek következtében kellene, ennyi méltatlanság és gyötrelem után a honfi kebelben bizalomnak keletkezni. Mondják, ezen hatalom az óta az alkotmány terére állott, és Magyarhon ősi jogai ezentúl respectálva lesznek. Tehát visszaállítva a két oldalú kötés, mely e hazát az osztrák dynastiához csatolá, elismerve annak mind lényege, mind hordereje; munkába véve törvényeinknek, — ide értve a 48-kiakat — életbe léptetése.

Épen nem! A régi alkotmány helyett, melynek erejénél fogva Magyarhon egy független teljes önkormányzási joggal bíró ország, s melyet az osztrák korbéli 14 fejedelem esküje és hitlevele szentesített, egy az egységes osztrák monarchia eszméjén alapuló új diploma adatott ki, mely szerint Magyarhon csak egy provinciá lenne, s mely egy octroyrozás, azon lélek nyugtató kilátással, hogy azt a mostani osztrák uralkodó minden utódai, ha kedvük lesz reá, megerősíthetik, ha nem — nem.

Ha annyi királyi eskünek és diplomá-

nak az uralkodó hatalom nevében nem volt érvénye, ugyan kérdem, ennek a teljhatalmi szép ígéretnek, hogy lenne! S minő fölséges az már csak úgy is mint ígézet? Emlit egy pragmática sanctiót, mely az örökösödési rendet meghatározza, de a mi 723-ik, 1-ső, 2-ik és 3-ik törvénycikkeink ignorálásával csupán az osztrák ház tagjai közt 1713-ban april 19-én megállapított örökösödést idézi s már ezáltal államjogunk megsemmisítését mondja ki.

Emliti ugyan, hogy Magyarhonban a törvényhozói hatalom a fejedelem és országgyűléssel közösen gyakoroltatik, de hozzá teszi, hogy azon tárgyak kivételével, melyek egy osztrák birodalmi tanácsra átruházandók.

S nézzük ezen tárgyakat, abból azután láthatandjuk, hogy mi marad az országgyűlés teendője. — A mint a pátenzben mondatik, világos, hogy ha a közös birodalmi érdekekre vonatkoznak, az ércz s egyéb pénz és hitelügyek, a vámok és kereskedelmi dolgok, a bélyegdíj — a posta, távirda és vasut-ügy a katonai kötelezettség utja módja és rendezése, valamint új adók és terhek behozatala, mint szinte a fenálló adók és illetékszabások fő-

lebb emelése, a só árának emelése és új kölcsönök felvétele, a fennálló államadósságok átalakítása, az ingatlan álladalmi tulajdonnak átváltoztatása vagy megterhelése, ezennel csupán a birodalmi tanácstól függend: úgy a magyar országgyűlés teendője alig volna több a semminél.

S megjegyzendő még az is, hogy itt csupán adó emelésről van szó, az adó leszállítása annál fogva a reservált fejedelmi jogokhoz tartoznék.

Soha még az „alkotmány“ szóval lélek-
rázóbb visszaélés nem történt, mint hazánkra nézve ama patens által s óta. — Kell-e ennek irott bizonyosság? Ott van a patensen kívül a január 16-iki leirat, mely alkotmány ellelességben még tulmegy a patens értelmén is, ott a febr. 26-ki nyiltparancs, mely országunknak az osztrák birodalomba teljes beolvadá-át nyiltan kimondja — s irányt is alapít, melyben hazánkat a birodalmi tanácsban képviseltetni akarja, sőt kimondja azt, hogy ha különben nem lehetne, még országgyűlésünk mellözésével is teljese-
désbe vétetik annak minket illető rendelete; tehát idegen törvényhozó testület alá rendeltetésünket s önnállásunk teljes megsemmisítését — rémként hirdeti, soha

még nemzetnek jogai nyilvánosabban nem forgattattak fel, mint ama patens által, annak következtében mindenfelelősség megsemmisítve, minden alkotmányos garancia eltörölve. — Törvényeink legsarkalatosb része jelesen a 48-kiak úgy tekintetnek, mintha nem is léteznének, vagy mintha újból kellene azokat megalkotni és szentesíteni, hogy érvényük lehessen, — respectálva pedig semmi sincs, nem csak alkotmányos kormányzatu önállásunk s létünknek legfőbb garanciája — még territorialis jegységünk sem.

Tiszteletben tartva még személyes bátorság sincs, mivel minden kormány az ország lakosinak tartozik — még az sem, hogy honpolgárt csak ítélet folytán büntethetni. A ki a bécsi kormány neheztelessét magára vonta, minden, nem is mondom — törvényes, de akár minemü birói eljárás és ítélet nélkül csak egyszerűen elfogatik kivitetik az országból, s idegen földön bebörtönöztetik.

Égre kiáltó az, mi Asbóthttal és társaival történt, soha ilynemü csak félig meddig polgárosult abszolütismus alatt nem történt.

Tagadhatatlan tehát, hogy bármi bor-

zasztó lett legyen az ország állapota a patenst megelőzőt 11 év alatt, tömérdek sérelmeink ezen patens által nemcsak nem orvosoltattak, de sőt tetőztettek.

Ilyenek ama hatalom tettei, melylyel szemben állunk.

Lássuk mi az a hatalom? Jogát osztrák dynastiának mondja — örökösödés útján követeli.

Azon okmányok szerint, melyek előttünk állanak, három személy lehet szóban, kit ezen örökösödés illet.

Egyik törvényes megkoronázott magyar király V. Ferdinánd, ki még él, — de nekünk úgy jelentetik az, mint ezelőtt 13 évvel lemondott — azonban lemondása mind lényegében, mind alakjában honunkra nézve törvénytelen, érvénytelen.

Törvénytelen érvénytelen:

1) azért, mert az ország hire, tudta s beleegyezése nélkül történt;

2) mert minden királyi eskü és kötelevel az ország sarkalatos törvényei — jelesen az 1723. 1., 2., 3., 1741. 11., 1790. 10., a 848-ki 3. t.cikkely ellenére — mik az ország alkotmányos önállását, nemzeti kormányát s azon felül még annak formáját is megállapítják és biztosít-

ják, honunkban ismeretlen idegen miniszter ellenjegyzése mellett történt.

Törvénytelen s érvénytelen továbbá

3) mert a lemondás idegen nyelven készült,

4) végre, mert az csak a császári koronáról szól, a magyar koronát pedig nem is említi.

A másik személy Ferencz Károly Főhg, ki szintoly lényegében és alakjában is törvénytelen oklevél által mondott le azon örökösödési jogról, mi V. Ferdinánd lemondása törvénytelenége miatt őt meg nem illethette, s szintugy mint V. Ferdinánd csak az osztrák császári koronáról mondott le.

A 3-dik személy Ferencz Főherczeg a jelenleg uralkodó osztrák császár, ki ezen kétszeres törvénytelenég következtében követel magának trónörökösödési jogot, s azonfölül azon 13 év alatt, melyektől fogva azt gyakorolja, azon föltéteknek, melyekhez a magyar királyi jog kötve van, egyikét sem teljesítette. Ő az, kitől kölcsönözi nevét a mostani hatalom, mely nem egyéb, mint a bécsi osztrák kormány, valamint 1849-től 1860-ig a legtulzotabb s csupán fegyveres erőn alapuló absolutismus, ugy 1860-dik évi október óta

minden historiai s jogalapot ignoráló octroyozás utján akar czélt érni — s országunkra nézve tabula rasát lát magaelőtt most is, mint látott a leplezetlen despotismus idején, melyet kénye kedve szerint tölthet be.

Ilyen levén multjára s jelenére azon hatalom, melylyel szemben állunk, világos előttem, hogy mi tisztán historiai jogi szempontból indulva mondhatjuk ezen hatalomnak, hogy országunknak fegyveres erővel megtámadása, és idegen hatalommali szövetezés hazánk alkotmányos létele ellen, hazánk törvényes önállásának megsemmisítése, mi abból következett: a 12 éven át gyakorlott tisztán hódoltatói jog, s annak kifolyása az ostromállapot s az a sok méltatlanul és törvénytelenül ontott vér, mely égre kiált, s a rá folytatott minden fejedelmi esküvel s kötlevéllal szembeütkező, nemzetünk lételét ignoráló idegen birodalmi beolvasztó rendszer, az az egyoldalú octroyozás a két oldalú kötés helyett, meg minden mi abból ezen két oldalú kötés ellenébe azóta, következett — azt a kötést, melyen alapul hazánkban az uralkodási jog végképen széttepte. A királyi lemondásnak minden tekintetbeni

érvénytelenségét, s a lemondás folytán követelt örökösödési jog alaptalanságát nem is taglalva, hanem csak azt tekintve, hogy ugyan azon törvényeken alapszik országunkban az uralkodói jog, melyeken hazánk alkotmányos függetlensége s nemzeti országcs önállása, s hogy mindezen törvények annyi év óta megsemmisítettek nyilvánítottak, példátlan megátalkodottsággal s kiméletlenül lábbal tiportattak s tiportatnak naponta, ugyanazon hatalom által, mely most uralkodói jogot követel: világos, hogy mi az mi ebből önkényt következik.

És midőn mi ezt nem tesszük, midőn mi a lábbal taposott kötést mindannak daczára mi annak megsemmisítésére történt, nem akarjuk megsemmisítettnek tekinteni, hanem bár nem feledve a multat, készek vagyunk mindazon lélekrázó tények után, melyekre utaltam, azt, mint még főnállót tekinteni — természetesen azon föltétel alatt, hogy az, ezentul a maga helyes értelmében vétessék, mint olyan pactum, mely valamint két oldalon egy iránt biztosítja a jogokat, ugy mindkét oldalról egy iránt kötelez: akkor mi sok minden félével vádoltathatunk, de mérséklet hiányával, de tulzással, de forradalmi tendenciakkal bizony nem.

Azonban, midőn mi így teszünk, midőn mi csupán az annyi eszkövel pe-
csételt alkotmányunkra alapítva minden jogainkat, e törvények szentségétől nem akarunk, ellenséges ámbár, de épen logikai következtetéseket vonni, s ezáltal jogaink békés elismerésének s helyreállításának utját állani; azt nem veheti nekünk rossz néven senki sem, kinek a jogról s méltányosságról fogalma van, ha helyzetünket a tetteges hatalom irányában egész nagyszerűségében öleljük fel, hiszen ebből következik aztán a mi teendők.

13 év óta új ausztriát hirdetett és hirdet a tetteges hatalom — egységes Ausztriát — egy új találmányt minden történelmi alap nélkül, korlátlan uralkodói joggal, s minden egyéb jognak megsemmisítésével. — E hatalomnak organumai azon kezdték működésüket, hogy dicsőítették e tervben levő nagy művet, mintha már létrejött volna.

Együttal példátlan makacssággal haladtak e lehetlen semmi célra nem vezethető pályán.

Tudjuk, miként bántak a magyar alkotmánygyal, szintugy bántak több rendbeli saját octroyozásaikkal s az ugyne-

vezett gleichberechtigunggal. Tabularását csináltak mindenütt, feledték, hogy nem ezt, „hanem nemzetet kellett volna csinálniok, azt a nagy egységes osztrák nemzetet; — egy kisanachronismust követtek el, Nagy Károly császár idejében képzelték magokat, legalább is ezer évvel tévesztették el a számítást, megkisértették legalább conscriptiók útján létrehozni a papiron; ott sem sikerült. Azonban mindenki engedelmeskedett, nem volt, nem lehetett ellentállás, mit tehetett volna fegyveres erővel szemben a lefegyverzett jog, szilárdul viselték magukat, sokan szóltak, irtak, kértek, követeltek a jog nevében, mit használt, nem kellett rokonszenv a kormánynak, engedelmességet követelt, erre pedig elég volt a nyers erő.

Dicsérték magukat e kormány emberei, erre sem volt szükség, de hát öntudatunk megkivánta tőlük ezen elégtételt. Rágalmazták a legyőzötteket a polgárisulás bajnokainak nevezték magukat, népszerűségüket kürtölték, rendelkezésükre állott minden diplomatiái befolyás. hazánk jövedelmeinek minden kútforrásai — az osztrák örökös tartományoké a birodalom minden népeinek tulterhelheté-

sével a 48-ik évi jövedelemnek kétszeresénél sokkal többre emelt status jövedelme — egészen ohajtásuk és érdekük szerint szervezett belkormányzat, rendőrség, igazságszolgáltatás, roppant fegyveres erő iránytalanul megnövelve a birodalom erejéhez képest. Használták kényük, kedvük szerint mindezt — mi lett a következés? Elszigeteltetés Európában a háboru idején, a fegyveres erő legyőzése, egy tartománynak elvesztése, fenyegető veszély, hogy még egyéb is utána megy, évenként egyremásra százhusz millió forintnál többre menő bizonyos deficit, annak következtében a törlesztési alap teljes kimerítése, vasutak és államjavak eladása után is, két milliárddal megnövelt státusadósság, minden hitelnek elvesztése, minden állam-obligatiók s hasonlón, a bankjegyek roppant értéktelenné léte, közel 50 %-re menő ágio, általános népszerűtlenség, a birodalom minden népeinél, annak következtében a kormányásrai teljes tehetlenség, általános zavar és bizonytalanság, s minden jobbra változás lehetlensége.

Pénz kellett, hitel kellett, mód, a hadsereg fentartására, rokonszenv és bizalom kellett Európában, rokonszenv és bizalom a birodalom népeinél. . . .

Hol keresni mindezt?

Az absolutismus kutforrásai ki voltak merülve, béke idején is végromlásra vezetne ilyen helyzet — pedig háboru küszöbén állott e hatalom. Próbát kell e tenni az alkotmányossággal, önkény adta s szabta szabadsággal. Ez volt a 20-ik octoberi diploma eredete. Annyi octroyálás után uj octroyálás — a törvényes állapot elismerése helyett.

A birodalmi tanácsban mondott trónbeszéd eléggé érezhetővé teszi honunkra nézve, szempontját ama hatalomnak, megvárja magyar-, horvát-, szlavon királyságaitól, valamint Erdélytől, hogy a 26-ik februáriusi nyilt parancs szerint, azon birodalmi tanácsban képviselve lesznek — az azon alapuló összalkotmányt, az egyseges császári biralmat egész hatalmával védeni, annak minden bántását nyomatékosan visszautasítandja.

Ezzel szemben miben bizzunk hát, mint saját magunkban, belföldi szintugy, mint világ-helyzetünkben.

Hogy hazánk ügye 48. óta nagy változáson ment át, az szembeszökő.

Küzdött, vesztett — de küzdelem vesztéséig előtt, alatt és után, valamint hazánk is erőben és europai jelentőségben nőttön nőtt és gyarapodott.

Hol kell keresniünk ennek okát. Úgyünk szentségében és törvényességében minde- nek előtt, a mint ezt hazánk egy nagy államférfia, oly fölségesen kifejtette.

De ez meg volt mindig azelőtt is — miért van hát, hogy helyzetünk legyőze- tésünk daczára is erősebb, mint valaha?

Hősi küzdelmünk hirnevet szerzett.

Nemzetünk utolsó küzdelme, erejének tanúsága volt, ennek következése az, hogy valamint mi magunk magunkban, úgy mások is most inkább biznak bennünk, mint azelőtt.

Van azonban olyan szempont, mire méltán több fontosságot helyezhetünk.

Ez nemzetünknek az 1848-ki törvé- nyek általi átalakulása.

A független felelős magyar miniszte- riumról alkotmányos lételünk e talapkö- véről — e szempontból nem is szólok.

A főok, miből következett a reánk nézve oly előnyös változás az, hogy ha- zánkat 48 előtt kiváltságos osztályok bi- rák, 48 óta pedig az egész nemzet az ösz- szes nép — az, hogy a kiváltságok eltö- rölve és a haza minden lakosi bevezetve alkotmányunk sánczai közé.

A behozott népképvisélet — a jog- egyenlőség — a közös teherviselés — az

urbéri viszonyok végképeni eltörlése tesz, hogy most oly erősek vagyunk.

Lehet-e azt valaha szétbomlasztani, mi ily fölségesen s oly békés uton egybe olvadt? Sikeretlenek e tekintetben az önkény törekvései.

Igy áll a dolog a hazára nézve.

De ezen változásnak minket illetőleg európai következménye az, hogy az igaz szabadság zászlótartóiként tüntünk föl az egész világ előtt.

Mi kezdtük a demokratiai átalakulást szomszédaink pedig követték példánkat. Így történt különösen az urbéri viszonyok eltörlésére nézve, s az osztrák örökös tartományokban mindenütt, így Gallicziában is, de másutt is, például az aldunai tartományokban történtek, hanem is ugyanazon kiterjedésben, mint nálunk, a mieinkhez hasouló intézkedések, úgy hogy országgyűlésünk azáltal, hogy a haza határai közt a jogegyenlőséget létesítette s megalapította, az ország határain kívül is — legalább h u s z millióra menő népség felszabadítója lön. Ez hazánknak talán legnagyobb dicsősége.

Ezt soha nem feledendi el a polgárisult világ.

Akkor lettünk tekintélyes hatalommá Európában — midőn az megtörtént.

Azóta vannak szövetségeseink.

Az a változás, mi nálunk s annak következtében szomszédainknál történt, még az ily tekintetekben annyira megkésett Oroszhon ellenmozgalmaira is kihatással volt.

Az a haladási zászló, mit hazánk 48-ban megragadott volt, küzdelmünk nagy-szerűsége mellett azon főök, minélfogva a külföld hazánk ügyével szembe Ausztriával, jobban ismerkedett meg, mint történt ezelőtt.

Fel volt ébresztve a világ figyelme — sokkal inkább, mint mikor küzdelmeink egy kiváltságos osztály által leirt alkotmány nevében folytattatván, csupán csak a gravaminalis szük körre szorítottak.

Igaz, hogy Európa is ezen utolsó 13 év alatt szellemileg sokat haladott, a nemzetek megismerték egymás érdekeit, józabbul fogják fel és több méltányossággal, mint ezelőtt. A mennyiben az, embernek tulajdonitható, kinek tulajdonithatunk e tekintetben dicsőbb részt, mint azon nagy férfinak, kit Franciaország fejének ismer — mint 3-ik Napoleonnak — ki a

nemzeti igényeket oly magasztos szempontból fogta fel, mint nem még soha előtte fejedelem.

De az események ellenállhatlan ereje e tekintetben annyi közös szenvedés, ennél fogva a szövetségzés szüksége tette a legtöbbet.

Érti hát most a külvilág, kik vagyunk s mit képviselünk Európában!

Tudják, hogy alkotmányos független kormányunk, Magyarhon az európai súlyegyén egyik legfőbb biztositéka.

Mert egyrészt, minden panslavisticus sendentiák ellen megvédi Európát. Mint ez magában értetik. Szintugy másrészt, garantiája Európának a germanisatio ellen. Garantiája annak, hogy a német szövetség nem fog a mostani határon messze tulterjeszkedni, nem alakul át, egy 40 millio lélek helyett 70 millio lelket számító roppant birédalommá.

Mikor 1851-ben Ausztria a drezdai conferenciákban azon tervvel lépett fel, hogy a német szövetségbe, minden országaival, ide értve Magyarországot is, bekebelezessék, felzúdult ez ellen egész Európa, mert a német szövetség illetén megnövekedésében Európa egyensúlyának felforgatását, tehát a közbéke veszélyét látta.

De ha sikerülne a bécsi kormánynak honunkat illető beolvasztási és megsemmisítési terve, mellékes, de annyival biztosabb uton létesítve volna amaz egyensúlyt zavaró terv, akár ki volna mondva, akár nem, hogy Magyarhon a német szövetséghez tartozik, miután Magyarhon szabad institutiói romjai fölött az egységes Ausztria uralkodnék — az pedig a német szövetség tagja volna s tettelegesen Magyarhon is ahhoz tartoznék — habár jogi szempontból nem is. A dolog nevezetesen világos; a ki a német szövetségnek Magyarhonrai kiterjedését nem akarja, azt sem akarhatja, hogy Magyarhon Ausztriába belé olvadjon, annak Magyarhon alkotmányos állami függetlenségét lehetlen nem ohajtania.

Ha pedig Némethon való érdekeire vetünk tekintetet, lehetlen megnem győződnünk arról, hogy azok is független alkotmányos Magyarországot kívánnak, mely Ausztriától külön államot képezzen.

Nem szóllok én egyes uralkodói házak családi érdekeiről,absolut kormányok pártolóirol: azokról, kik némethon nemzeti s alkotmányos political fejlődését szük és önző tekintetekből gátolni kívánják. Ezekre nézve, természetes, nincs kívánato-

sabb, mint — mi eddig fájdalom gyakran történt — hogy valamint német hadsereg idegen földön, úgy német földön idegen katonaság használtassék a jó rend és közbeke helyreállítására, a mint azt ők értelmezik. De hiszen az ilyen emberek semmi nemzetiséghez nem tartoznak — s ezek voltak azok, kik a németek nemzeties politicai átalakulását hódoltatói, s világszerte kecségtetések által gátolták. Ezek független Magyarhont természetesen nem kívánhatnak. — De azon németek, kikben igaz hazafias szív lakik, — azok, kik a mostani oly meddő szövetség helyébe — mi nem egyéb mint az egészre nézve nyög, a szabadelvűség ellen pedig biztos fegyver, korszerűbbet kívánnak állítani, mely ne csak az udvari diplomatiának nyisson tét, hanem népképviselő legyen egyik legfőbb tényezője — lehetlen, hogy Magyarhon alkotmányos függetlensége elismerését és létesítését, lelkek mélyéből ne óhajtsák, — lehetlen, hogy be ne lássák, hogy ugyanazon bécsi kormány, mely nemzetiségünket és alkotmányos jogainkat folytonosan ignorálja, egyszersmind a német nemzetiségnek is legnagyobb s legveszélyesebb ellensége.

Tudjuk, hogy eddig is Ausztria volt a

német szövetség átalakulásának a népképviselőlet alapján a legnagyobb ellensége. Nem volt készen reá.

Hogyis volna ilyesmire készen az egységes Ausztria, annyi idegen nemzetiséggel küzdve, egyiknek igényeit sem kielégítő festett alkotmányával — hogyne irtóznék egy ajtajánál fölállított valódi alkotmányos élettől, melyben mint szövetséges hatalom ő is tartoznék részt venni; hogy ne félne, hogy a valósággal élő s ténylegesen működő, német alkotmány naponta inkább elidegenitné biralmának szövetséghez tartozó népeit a Bécsben fölállított alkotmányos fictiotól, hol lényeg s alap hiányzik.

Mellözve a részletességeket, a német alkotmányos élet barátainak már azért is barátainak kell lenniök a magyar alkotmányos függetlenségnek, mert az osztrák tartományoknak a német szövetséghez tartozó részeire mindazt kell ohajtaniok, hogy azok a német hazai érdekek körül centralisálódjanak, s annál fogva valami egyéb idegen külhoni centralisatiót reájuk nézve nem akarhatnak. Nekik azon kell lenni, hogy minden idegen befolyástól, autonomiájukat gátló kapocstól mentül inkább függetlenítettessenek Né-

nethon minden részei, s így az osztrák német tartományok is.

Mi lehet pedig azok függetlenségének nagyobb biztosítéka, mint Magyarhon függetlensége.

Azonkívül lehetetlen, hogy minden alkotmányos országnak egyik legfőbb óhajta az ne legyen, miszerint nemzeti hadsereggel birjon, az idegen katonaság ki legyen szorítva határaiból; ez hatalmának szintugy, mint nemzeti jólétének és szabadságának legfőbb biztosítéka.

Látjuk mi történt Némethonban az ujult Ausztria uralkodása alatt. Idegen sergek küldettek Hessenbe, Schleswig-Holsteinba s most is nagyobbbrészt idegen, magyar s olasz katonaság képezi a német szövetségi várak őrseregét.

Mi történt Ausztria részéről a német birodalomra nézve régebben is azon törvényeink megnemtartása miatt, mik sergeinknek országbóli kivitelét tiltják s itthon alkalmazását rendelik. *)

*) Idegen katonáknak az országból kivitele 1563. 34, 36., 37., 1597., 28., 1608. k. e. 12. Külföldre ne vitessék a magyar katona. 1647. 65., 1655 19. Kivitessék 20. Magyar tisztok 25. 1659. külföldi ki. Executióra is magyar. — 1662. 2 német ki. 1681. 8-ki s fôkeztessenek (18., 20 zsarolás kártétel) 1715. 33. a nádor legyen a magyar haderő kapitánya.

Olvassuk a történelem lapjait a II. és III. Ferdinánd alatt — a 30 esztendő háboru alatt Némethonban idegen katonaság használtatott a német szabadság elnyomására. — Magyar katonaság. — Furcsa eszmezavar — a moriamur pro Rege nostro egyrésről sem magasztaltik annyira, mint Némethon részéről pedig Némethonra nézve, mi volt ez egyéb, mint idegen avatkozás, magyar hadsereg avatkozása német dolgokba.

Ebből ugy-e világos, hogy Némethonnak mily különös érdeke van azt kívánni, hogy Magyarhon alkotmányos törvényes igényei, ideértve mindent, a hadügyet is, elismertessenek, és életbeléptessenek. Lételem kérdése ez a német szövetségre nézve szintugy, mint hazánkra nézve. Ezt Némethonban érti a nemzeti párt, a mint működik is; továbbá, tudja azon felül az egész polgárisult Európa, melynek szintugy szivén fekszik a korszerű haladás, mint a rend, hogy egy alkotmányos független Magyarország az, melynek békés fejlődése és előhaladása a jogegyenlőség és nemzetiségek közti testvériség alapján, valamint, azon megyei municipális szerkezeténél fogva, mely — egyesek, valamint közönségek szabadságát szintugy,

mint a nagy egészet egyaránt biztosítja, keleten a civilisációnak legjobb öre, s a török birodalom betegsége következtében támadható forrongások esetében Európának a forradalom ellen legjobb gátja leend, — míg az új és egységes Ausztria a kül- és belhoni bizalmatlanság és elégtelenségnél fogva, melyet rendszere gerjeszt, ily esetben a forrongásnak csak gyúanyagul szolgálhatna. Másfelől pedig a török birodalom határain belől lakó keresztény nemzeteknél azon alapos meggyőződés vert gyökeret, hogy soha semmi forrongások esetében sem válhatnék egy erős alkotmányos magyarhon határainál helyzetük az ő nemzetiségük függetlenségére nézve veszélyessé, sőt épen az volna e részben őket külföldtől fenyegethető veszély ellen a legjobb biztosíték, — míg az egységes Ausztriáról épen az ellenkezőt hiszik, s e véleménynek minthogy a keleti kérdés nem pusztán helyiségi, hanem fő diplomatiai és polgárisulási kérdés, kihatása van az egész európai közvéleményre. — Még

Továbbá azok kívánalmainak, kik elenei a forradalmaknak, de baráti a renddel párosult békés haladásnak, mi felelhet meg inkább, mint olyan ország minő

a miénk, mely ősi historiai alapokon nyugszik, egyszersmind pedig alkotmányos is és jogegyenlőségi reformjai által a kor minden alapos igényeinek eleget tenni soha nem késett — egyaránt ova-
kodva a vakrohamtól szintugy mint a
tespedéstől, mint egy oly ezredéves al-
kotmány, melynek jótéteményét rang,
osztály és nemzetiségi különbség nélkül
az országnak minden lakói élvezik. —
Ha maradt még e tekintetben teendők
eddig irányunk egész Európa szemében
szintugy, mint itthon mindenki előtt, jövő
irányunknak legjobb biztosítéka.

Vége — és ez fontos Európára nézve —
egy független Magyarország arról bizto-
sitaná a világot, hogy ezentul soha ma-
gyar katonaság népjogellenes s nemze-
tek függetlenségét gátló politika védel-
mére nem használtatnék. — Nem képzel-
hető független alkotmányos ország, mely
csak belügyekkel foglalkoznék, külü-
gyekkel pedig nem. Országgyűlésünknek
annyi törvények adják meg azon jogot,
hogy külügyeink annak ellenörködése
alól ne vétessenek ki! Miként is ne ra-
gaszkodnánk valamint minden egyébhez,
ugy alkotmányos jogaink ezen ágához is,
s miként is volna képzelhető, hogy a ma-

gyar országgyűlés egy más ország függetlensége és szabadsága elleni háboru megkezdésébe s folytatásába beleegyezék, s arra segedelmet szavazzon.

Soha nem feledendi el országunk, hogy immár az európai nemzetcsalád egyik bevett tekintélyes tagja, soha som lesz más nemzetek irányában hűtlen azon függetlenségi, szabadsági zászlóhoz, melyet a legnagyobb magyar vezérlete alatt és óta ily hiven s buzgón követett, melyért később oly hősien elszántan harczolt és vérzett.

Az nem lehet, hogy e nemzet egy más nemzet elnyomásának szántsándékos eszközévé válják.

Az nem lehet, hogy elveihez, valamint önmagához hű ne maradjon.

Azt tudja az egész polgárisult világ, tudja, hogy e nemzet, szintoly hősies, mint távol álló minden hódoltatói vágytól, szintoly erélyes saját ügye védelmében, mint méltányos és rokonszenves más nemzetek szent jogaik és magasztos honfi érzelmeik iránt.

A bécsi kormány és hazánk közti kibékülésnek valamint egyfelől nem lehetne más alapja, mint Magyarhon alkotmányos teljes törvényes függetlenségének a 48-

ki törvényeket is ide értve, teljes helyreállítására és biztosítására, — ugy másfelől nem lehetne más, miut a bécsi egész külpolitikának megváltoztatása a mienkkeli meggyeztetése, a nemzeti igények elnyomása helyett, azokrai támaszkodás, azokkali szövötközés értelmében.

Valamint minden egyéb ugy e tekintetben is, mindazon bizalmat és rokonszenvet, mit Európában ezen közvetlenül lefolyt 13 év alatt elvesztett Ausztria, azt megnyertük mi.

Sok egyéb szempontok közt, mik ügyünknek európai érdekét bizonyítják, még csak a külfölddeli szabad kereskedés elvét említem, mely a mostani industrialis korszakban a legsarkalatosbak egyike, és e harcban is, melyben egyfelől a protectio és monopoliumok megcsökönösödött baráti, más részen pedig egy ily világ-fontosságú haladási ügy küzdői állandnak, reményli a közvélemény, hogy Magyarhon mind multjánál, mind érdekeinél fogva, a szabadság oldalán álland, s ez által valamint saját magára, ugy az összes Európa ipara és kereskedelmére nézve, a jólétnek egy eddig nem élvezett kuforrást nyitja meg

Sokat említhetnék még, de miket mon-

dék, elegendő világot vetnek mind belhoni-, mind világállásunkra.

Lehetnek pillanati s eventualis tekintetek, mik helyzetünkre befolyással bírhatnak — de azok, miket mondék, nem csak egy vagy más véletlenből, esetlegességből, hanem helyzetünk erejéből meritettek — nem függnék tehát a pillanati események változékonyságától. Helyzetünkből csak a maradandót jelöltem ki. De ezekből, miket csak rövid vázlatban sorolék elő, bátran merem azt a következtetést kihuzni, hogy minden kardcsapás, mely Magyarhont jogos függetlenségi követeléseieért sujtaná, egyszersmind Európa legszentebb, legbecsesb érdekei elleni merénylet volna.

Lehet, hogy ily merénylet is pillanatra sikerülne, de a ki tenné, bizonyosan megadná az árát rövid idő alatt.

Minő következtetést lehetne ily helyzet természetéből kihuzni! Azonban valamint abból, hogy a rajtunk elkövetett tömerdek törvényszegés és méltánytalanság emléke él bennünk, hogy dicsőitjük vértanuinkat, nem feledendjük el soha az ostromállapot áldozatait, hogy ugyanazon törvényeken alapszik az uralkodói jog, melyek megsemmisítetteknek nyilvá-

nitattak, — nem akarjuk az következtetni, mit jogosan lehetne, hanem csak azt, hogy azon lábbal tiport törvények mindenekfelett érvényeseknek ismertessenek el és életbe léptetessenek, — ugy abból is, hogy azon hatalom irányában hatalomnak tudjuk magunkat s erőnk teljes érzetével s öntudatával birunk azon bátorító öntudattal, hogy a lefolyt 13 gyászos év alatt minden tekintetben csak növekedtünk és erősödünk, s annál fogva azon nyugtató reménnyel vagyunk, hogy ámbár sok ideiglenes szenvedéseknek lehetünk kitéve, a jövő mindenesetre miénk, s még abból is, hogy midőn dolgaink így állanak, azon hatalomnak, melylyel szemközt állunk, alkotmányunk irányábani ellenséges indulatára nézve, lehetlen a kétség, annyira világos minden tette, szava, — csak azt vonjuk ki következtetésül, hogy szilárdul megmaradva a jogalapon, erőnket főtartsuk, a mennyiben lehet növeljük, mert jogaink békés kivivására is, azon ellenséges akarattal szemben, mely a bécsi kormány részéről naponta nyilvánul, csupán erőnk érzetében kellend reménylenünk. Képzeljük csak az ellenkezőt, hogy mi gyöngék volnánk! ők pedig erősek!!

Ily szempontból pártolom én különö-

sen azt a fölséges szerkezetet, mely előttünk áll, szükség, hogy minden tekintetben föltartsuk a jogalapot, törvény adta állásunkból egy talpalatnyit se engedjünk. Hiszen különben belföldi erőnket európai helyzetünket is elvesztenők, látná a világ, hogy mi alkotmányos függetlenségre, valamint mindenre, mi ebből következik nem vagyunk méltók. Helyeslem én, hogy a nemzet méltóságával megférő mérséklet határaig menjünk, csak azt kívánom, hogy azt át ne lépjünk.

Minekutánna 13 év óta legelsőbben történik, hogy országgyűlésileg összejöttünk, mert az erőszak, mely fölöttünk azóta uralkodott, összejövetelünket nem gátolja, körültekintünk, s tapasztaljuk, hogy hazánk több kiegészítő részeinek, mint a magyar korona alá tartozó országoknak, a királyhágóntuli résznek, a katonai végvidékeknek, Fiuménak, meg Horvátországnak, Szlavóniának, Dalmátiának, képviselői nem vehetnek részt tanácskozásainkban, mert nincsenek itt. †

Egyrészt tehát hazánkhoz s alkotmányunkhozi hűségünk parancsolja, hogy első lépésünk, hazánk lételének biztosítása, országunk és törvényhozásunk tényleges integritásának, az alkotmány, jele-

sen az 1848-ki törvények értelmébeni helyreállítása legyen, másfelől ama részek és országok iránti testvéries érzetünkből folyó kötelességünknek tartjuk, hogy míg azon akadályok, melyek azoknak képviselőik idejövetelét gátolják elhárítva nem lesznek, mindaddig a fenforgó fontos kérdések és ügyek végleges tárgyalásába ne bocsátkozzunk.

Ezt nem is szükség tovább indokolnunk, elég világos e részben a helyzet. E tekintetben mindnyájan egyetértünk. Sem nem ellenséges indulat, sem nem egyéb túlzás okozza, hogy itt az ország integritása kérdésénél állunk meg, s annak biztosítása nélkül nem megyünk tovább. Nemzetképviselői helyzetünk kényszerítőleg parancsol.

Azonban szólnunk kell mégis a fenforgó tárgyokról, ezen országgyűlés teendőiről, s szólnunk úgy, hogy legyen szólásunk alkotmányos jogaink mellett is bizonyság, egyszersmind tanuság azon irány felől, melyet követni szándékozunk — szintugy a nemzet mint az egész világ színe előtt.

Legyen az iránti biztosíték, hogy ősi alkotmányunk alapján akarunk ugyan megállani, de abból elengedni semmit

nem fogunk, s hogy minden törvényeinknek, ideértve a 48-iakat teljes elismerését és életbeléptetését követeljük, hogy a törvényeinkkel merő ellenkezésben álló bécsi osztrák rendszer hazánkrai alkalmazásának mind alapjában, mind következményeiben tökéletes megsemmisítését követeljük, az uralkodó és örökösödési jog egyoldalú és törvényellenes magyarázatától, kezdve ostromállapoton, provisoriumokon, 20-adi oktoberi diplomán, 26-ki nyílt parancson át azon merőben törvénytelen ítéletekig, melyek büntelen honfiakat hazájok törvényeihez hűségért, személyeik jogaiban, vagyonukban sujtották, a külföldre menekülésre kényszerítették, mindent semmisnek nyilvánítunk, mi ezen rendszernek kifolyása volt; de midőn ezt tesszük, egyszersmind a 48-ki országgyűlés hagyományosainak tekintjük magunkat, érezve Magyarorszag jelen helyzetének egész nagyszerűségét, hűk kívánunk maradni azon irányhoz is, mit az ország jövő teendőjeül kijelelt, s így szemünk előtt tartva, mi lett hazánkból a 48-ki törvények óta, előhaladni azon alapon a jogegyenlőség pályáján.

Legyen felszólalásunk osztály- és val-

laskülönbség nélkül igaz democratiai s szintugy nyelv és nemzetiség különbség nélkül igaz testvéries.

Legyen az egyszersmind a nagy európai nemzetgazdászati érdekek iránti mély rokonszenvünk kijelentése — mely érdekek közt főkép megemlitendő a szabad ipar és szabad kereskedés.

Legyen a szomszéd s velünk századokon át ugyanegy fejedelem alatt állott országok és tartományok minden szellemi szintugy, mint anyagi érdekei iránti teljes méltányosságunk nyilvánítása.

Hasson kibékítőleg és megnyugtatólag Horváthországra az által, hogy annak velünk ugyanegy korona alatt szövetségben állott, társországi alapon teljes municipalis alkotmányát elismerjük, belkormányzata körében teljesen függetlennek tekintjük, sőt azon viszonynak is, melyben eddigelé Magyarhonhoz állott, valamint a közös országgyűléseni képviseltes módjának az ő és a mi érdeinkkel megegyező módosítását vele közösen eszközölni készek vagyunk.

Hasson megnyugtatólag honunknak eddig az alkotmányos jogokból kirekesztve volt lakóira, ide értve az Izraetitákat, azon biztos ígéret által, hogy a teljes

vallási politikai és polgári jogegyenlőség minden hitfelekezetre kivétel nélkül kiterjesztetik.

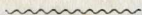
Hasson megnyugtatólag hazánk nem-magyar ajku népeire az által, hogy készeknek jelentjük magunkat azoknak akár nemzetiségi, akár vallási érdekeikre nézve nyelv-, nemzetiség- és vallás-különbség nélkül a teljes jogegyenlőség alapján mindent megadni és biztosítani, mi a közös haza integritását nem veszélyezteti.

Hasson megnyugtatólag a földbirtokosok mindennemű osztályaira azon nyujtott biztos remény által, hogy az örök idökre megszüntetett urbériséggel rokon természetü mindennemű birtoklás, valamint kisebb királyi haszonvételek mindkét fél iránti méltányosság és illő kárpótlás illetöleg megváltás utjár tökéletes megszüntetése ezen országgyűlés föteen-döje leend.

Végül pedig legyen ezen fölszólalásunk egész szelleme olyan, miszerint senkinek se lehessen kétsége a fölött, miszerint mi egy népek szabadsága és függetlensége elleni s nemzetek jogaiba ütközö politika eszközeivé magunkat tenni nem engedendjük.

Ily nyilatkozat után aztán történjék

bármi, hazánk jövőjét nem féltém, oszlasék szét ezen országgyűlés, hozassék ismét be egy provisorium, mi azon hatalommal szembe, ha bármit üzne is, hatalom, s a két hatalom közt az erősebb maradunk.

DE BALLACI GÉZA.

